

Posudek vedoucího dizertační práce Mgr. Michala Zlatoše „Americká filosofie s důrazem na problematiku času“

Máme před sebou dizertační práci, která dlouho vznikala, celkem osm let, jež zcela jasně vykazuje snahu podpořit americkou filosofickou základnu, z níž v dnešní době přicházejí velmi revoluční tvrzení, která jsou velmi často přijímána s jistými rozpaky, protože těmito tézím většinou chybí ontologické zakotvení, jež se pak většinou v gnozeologii (epistemologii) řeší na hranici logiky, matematiky, sociologie, a především politologie. Vše vyústí v pragmatismus, jež v dnešní době má podobu politické filosofie, která zaplavuje i filosofickou platformu v celé Evropě, naši zemi nevyjímaje. Kolega si zvolil tři typické americké filosofy, jež dodnes se pokládají za význačné osobnosti. Jde o CH. S. Peirce, W. Jamese, A. N. Whiteheada. Recipient textu se dozvídá o kulturně historickém pozadí, z něhož tito spíše vědci v oblasti logiky, matematiky, částečně psychologie vytvořili to, co se dnes nazývá pragmatismem.

W. James byl v minulém století také nějaký čas u Husserla ve Freiburgu, a z myšlení W. Jamese není zcela jasný filosofický vliv Husserlova založení fenomenologie na tohoto amerického myslitele, protože W. James vychází zcela z naivní - přirozené reflexe světa, tj. aniž by pochopil nevyhnutelnost transcendentální epoché, což se zdá téměř nemožné, pokud byla sledována intence dostat té nejzákladnější filosofické pravdivosti, táhnoucí se celou filosofickou tradicí. Tento ontologický rozvrh je v základním rozvrhu naprosto společný i u Whiteheada, i když ke konci svého filosofického života tento filosof mění některé své aspektuality. Oba dva zůstávají v onticitě, jako jediném důležitém filosofickém poli. Autor se snaží analyzovat čas u těchto třech myslitelů, což představuje základní problém jeho dizertace. Nejsou tu žádné podstatné vhledy, které by mohly vzniknout ze srovnání fenoménu vnitřního časového vnímání u Husserla, např. s W. Jamesem. Práci doporučuji k obhajobě s touto otázkou: **V čem se liší fenomén času u W. Jamese a u Husserla?** Po stránce formální práce splňuje veškerá kritéria správnosti, nelze jí nic vytknout, celkově je nutné potvrdit, že hlubší vhledy, proponující evropskou filosofickou tradici evropskou s tou americkou chybí. I přes tuto výtku je práce důležitým informačním textem, pro ty, kteří chtějí porozumět současné Americe (USA) v jejím výhradním zájmu pro filosofické aspekty politického charakteru, kde chybí reflexe starého Řecka, což se v posledních desetiletích děje i u nás. Z tohoto předpokladu vycházím pro jednoznačné přijetí tohoto textu k obhajobě.

V Praze dne 30.7. 2024

Prof. PhDr. Anna Hogenová, CSc.

